

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

2022

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Γιατί να μαθαίνουμε ιστορία;

Γιατί δεν αγαπάνε οι μαθητές την ιστορία; Οι απαντήσεις είναι γνωστές. Γιατί συνήθως πρέπει να τη μάθουν παπαγαλία, γιατί συνήθως μαθαίνουν για προσωπικότητες και όχι για την κοινωνία, γιατί μαθαίνουν κυρίως για την παλαιότερη ιστορία και όχι τη νεότερη. Ο σημαντικότερος όμως λόγος που η ιστορία είναι απωθητική για τους μαθητές, είναι ότι το σχολείο δεν καταφέρνει να συνδέσει τη ζωή των μαθητών με το παρελθόν. Δεν καταλαβαίνουν γιατί να πρέπει να τα μάθουν όλα αυτά. Όπως μου έλεγαν κάποιοι φοιτητές μου: «Γιατί, κύριε, να πρέπει να μαθαίνουμε ιστορία; Εμείς κοιτάμε μπροστά. Κοιτάμε στο μέλλον».

Αυτό που δεν καταλάβαιναν οι φοιτητές μου και δεν καταλαβαίνουν όσοι δεν εκτιμούν την αξία της γνώσης του παρελθόντος, είναι ότι τελικά όλοι μας είμαστε προϊόντα της ιστορίας. Ό,τι έχουμε στο μυαλό μας έρχεται από τους προηγούμενους από εμάς. Ακόμη και οι λέξεις που χρησιμοποιώ για να γράψω αυτές τις γραμμές, δεν είναι δικές μου. Έρχονται από τους προηγούμενους από μένα. Και βέβαια το πιο σημαντικό δεν είναι οι λέξεις. Είναι οι πεποιθήσεις, οι αξίες, οι γνώσεις ακόμη και οι κανόνες. Εμείς αποφασίζουμε για τους κανόνες που ρυθμίζουν τη ζωή μας; Όχι βέβαια. Οι προηγούμενοι από εμάς αποφασίζουν. Εμείς γεννιόμαστε μέσα σε ένα πολιτισμό, σε ένα κοινωνικό περιβάλλον που όλα αυτά έχουν ήδη διαμορφωθεί. Είναι τόσο μεγάλο το βάρος του παρελθόντος πάνω στο παρόν, που ένας ιστορικός έχει ισχυριστεί κάτι που όταν το είχα πρωτοακούσει είχα εντυπωσιαστεί: «Οι νεκροί μάς κυβερνούν». Βαριά κουβέντα. Δεν συμφωνώ εντελώς όμως, καθώς και εμείς επιδρούμε στον τρόπο που εξελίσσεται η ιστορία και έχουμε ευθύνη απέναντι στις μελλοντικές γενιές ως μελλοντικοί νεκροί που αναπόφευκτα είμαστε όλοι μας.

Αξίζει να μαθαίνουμε για αυτούς τους νεκρούς. Αξίζει να γνωρίζουμε τι έκαναν, πώς σκέφτονταν, πώς ζούσαν. Αξίζει γιατί αυτοί είναι που διαμόρφωσαν τον κόσμο που μας περιβάλλει. Η γνώση του παρελθόντος είναι απαραίτητη για την κατανόηση του παρόντος. Ή, για να το πούμε με άλλα λόγια, δεν μπορούμε να καταλάβουμε το σήμερα αν δεν ξέρουμε σε βάθος το χθες. Η ιστορία είναι μια πράξη αυτογνωσίας, μια πράξη γνώσης για τον συλλογικό μας εαυτό, απαραίτητη για να καταλάβουμε τον πολιτισμό μας.

Δεν μαθαίνουμε ιστορία για χάρη των προηγούμενων. Όντως αυτοί έφυγαν και δεν έχει πια καμία σημασία για αυτούς. Μαθαίνουμε ιστορία για εμάς, για να μάθουμε από τα λάθη των προηγούμενων, να δούμε τι λειτούργησε καλύτερα για εκείνους και τι όχι. Μαθαίνουμε ιστορία για να καταλάβουμε ποιοι είμαστε και να σκεφτούμε πού θέλουμε να πάμε. [...]

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Θυμάμαι, άρα ζω;

Εις σε προστρέχω, μνήμη, με πολύ σεβασμό, σαν να μου ήσουν ξένη, σαν να μην έχουμε φάει μαζί ψωμί και δάκρυα, σαν να μην ξέρω ότι χάρη σ' εσένα επιστρέφει ο απολωλώς καιρός.*

Θέλω να αφιερώσω στη μνήμη και στη ζωτική της σημασία κάποιες σκέψεις, αλλά, επειδή έχω μια τόσο στενή σχέση μαζί της και μια ευγνώμονα οικειότητα, φοβάμαι μήπως όσα πω περιπέσουν σε έναν κάπως οικογενειακό τόνο, ατημέλητον, καθισμένον χαλαρά γύρω από την προχειρότητα. Με φοβίζει, ίσως και με καθησυχάζει μαζί, η πεποίθησή μου ότι η μνήμη είναι το δεύτερο εγώ μας.

Το ότι επιμένω να μιλώ για τη νοσταλγία δεν μοιάζει σαν να έχω βγει από το θέμα, που είναι η επέτειος. [...]

Τι είναι η επέτειος; Την προς αυτήν ευσέβεια μάς την εμφυσά το περιβάλλον, το παράδειγμα, ή είναι ένστικτο ριζωμένο βαθιά στο φόβο μας ότι θα εκδιωχθούμε από τον παράδεισο της μνήμης; [...]

Για να επανέλθω στα γήινα, η επέτειος είναι και μια μέρα άκρως κοινωνική. Πάει παντού. Και σε χαρές, και σε απώλειες. Διότι έχουν και οι απώλειες κάθε τόσο τα γενέθλιά τους – αυτές κι αν δεν θέλουν να ξεχαστούν...

Και βεβαίως η επέτειος διαπνέεται και από βαθύ πατριωτισμό. Τιμά τους ήρωες, συντονίζει τον ηρωισμό με το βηματισμό της σημαίας, παρελάνουν οι Θερμοπύλες, δάφνινο στεφάνι στον άγνωστο στρατιώτη και, σιωπηρά, στον κάθε αγνοούμενο.

Για να δώσω και την πιο εγκόσμια μορφή στην επέτειο, ας πω ότι είναι ένα δωρεάν μεταφορικό μέσον με το οποίο μεταφέρεται το πολυπληθές παρελθόν εδώ στο παρόν.

Και ιδού, επιστρέφουν οι γονείς μας, έρχονται κι άλλου είδους αγάπες, άλλες συνοδευόμενες από το αίσθημα, άλλες ασυνόδευτες [...] – ιδού η νύφη ακόμα ερωτευμένη με το νυφικό της, γενέθλια, χρονιάρικα πια τα παιδιά σου, γενέθλια γενέθλια γενέθλια, κοντά η ενηλικίωση, και ακόμα τα κρατάει αγκαλιά και τα θηλάζει εκείνη η παλιά φωτογραφία σου. [...]

* απολωλώς: χαμένος

[Ομιλία της Κικής Δημουλά, από το βιβλίο *Εκλήθην ομιλήτρια*, Ίκαρος, 2022, σσ. 156, 158, 159].

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Προεισαγωγικά θα σας πω την ιστορία του ταγαριού*. Το βρήκα καταχωνιασμένο σε μια παλιά κασέλα. Κι αυτή από το χωριό. Όταν το έδειξα της μαμάς μου γέλασε. Στα φοιτητικά της χρόνια το χρησιμοποιούσε ως τσάντα. Ήταν άβολο γι' αυτήν τη δουλειά αλλά ήταν τότε της μόδας. Εξέφραζε οικολογικές ανησυχίες επίσης. Μου λέει να το πας της γιαγιάς σου. Ήθελε προφανώς να το ξεφορτωθεί. Δεν ξέρω τι μπορεί να της θύμιζε.

Η γιαγιά μου επιμένει να ζει στο χωριό. Στο σπίτι της έχει θερμοσίφωνα και τηλεόραση. Την επισκέφτηκα στις διακοπές του Πάσχα. Έχω το όνομά της και είμαι η αδυναμία της. Της έδειξα το ταγάρι και συγκινήθηκε. Το είχε φτιάξει η δική της μαμά στον αργαλειό. Ήταν μέρος της προίκας της. «Πράγματα για μια ζωή» σχολίασε. Φυσικά έκανε λάθος στο μέτρημα. Ήδη το ταγάρι είχε χρησιμοποιηθεί από τρεις γενιές. Ήταν βαμμένο με φυτικές βαφές και είχε ωραία λαμπερά σχέδια. Μου διηγήθηκε τα νυχτέρια** που έκαναν τότε υφαίνοντας στον αργαλειό με το φως του λυχναριού. Η μαμά της. Τα έλεγε αυτά με νοσταλγία. Η γιαγιά.

Εν τω μεταξύ η ώρα πλησίαζε εννιά και αντανakλαστικά είχε ανοίξει την τηλεόραση για τις ειδήσεις.

Της λέω γιαγιά γιατί δεν έρχεσαι να μείνεις μαζί μας στην Αθήνα.

– Γιατί τι θα έχω παραπάνω εκεί;

* ταγάρι: είδος τσάντας

** νυχτέρια: εργασία κατά τη διάρκεια της νύχτας

[Θανάσης Βαλτινός, *Επείγουσα ανάγκη ελέου. Διηγήματα*, Εστία, Αθήνα 2016, σσ. 41, 42].

Θέμα Α

A1. Να αποδώσετε συνοπτικά τους λόγους (παράγραφοι 2–4) για τους οποίους, σύμφωνα με τον συγγραφέα του **Κειμένου 1**, είναι σημαντικό να μαθαίνουμε ιστορία (70–80 λέξεις).

Μονάδες 15

Θέμα Β

B1. Με βάση τα **Κείμενα 1** και **2** να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου ως σωστές ή λανθασμένες, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε περίοδο, τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** (δεν χρειάζεται να αναφέρετε συγκεκριμένο χωρίο κειμένου).

- α.** Το παρελθόν δεν επηρεάζει τις στάσεις και τις αντιλήψεις μας (**Κείμενο 1**).
- β.** Μαθαίνουμε ιστορία για να κατανοήσουμε αποκλειστικά το παρελθόν (**Κείμενο 1**).
- γ.** Η γνώση της ιστορίας βοηθά να γνωρίσουμε τους εαυτούς μας και τον

πολιτισμό μας (**Κείμενο 1**).

- δ. Η επέτειος σχετίζεται και με ευχάριστα και με δυσάρεστα γεγονότα της ζωής (**Κείμενο 2**).
- ε. Μέσω των επετείων το παρελθόν συνδέεται με το παρόν (**Κείμενο 2**).

Μονάδες 10

- B2.** α. Ποια μορφή έχει ο τίτλος του **Κειμένου 1** (μονάδες 4) και ποιος είναι ο επικοινωνιακός του ρόλος; (μονάδες 6)
- β. Ποιο υφολογικό αποτέλεσμα έχει η παρεμβολή του ευθέος λόγου στο τέλος της πρώτης παραγράφου: «Γιατί, κύριε, να πρέπει ... μέλλον»; (μονάδες 5)

Μονάδες 15

- B3.** Πρόθεση της Κικής Δημουλά στο απόσπασμα «Για να επανέλθω ... φωτογραφία σου» είναι να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη σχετικά με το ρόλο που διαδραματίζει η επέτειος στη διατήρηση της μνήμης. Να αναφέρετε τρεις (3) διαφορετικές γλωσσικές επιλογές με τις οποίες επιτυγχάνει το στόχο της, παραθέτοντας τα αντίστοιχα χωρία (μονάδες 6) και να εξηγήσετε τη λειτουργία καθεμιάς από αυτές στο κείμενο. (μονάδες 9)

Μονάδες 15

Θέμα Γ

- Γ1.** Τι αντιπροσωπεύει το ταγάρι για την οικογένεια της αφηγήτριας; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με τρεις (3) κειμενικούς δείκτες. Εσείς, αν ήσασταν στη θέση της αφηγήτριας, θα κρατούσατε το ταγάρι ή όχι και γιατί; (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

Θέμα Δ

- Δ1.** «Αξίζει να μαθαίνουμε για αυτούς τους νεκρούς. Αξίζει να γνωρίζουμε τι έκαναν, πώς σκέφτονταν, πώς ζούσαν». Με αφορμή τη διαπίστωση του συγγραφέα και αξιοποιώντας δημιουργικά τα Κείμενα 1 και 2:
- α) να εκφράσετε την άποψή σας για την αξία της ιστορικής γνώσης και
- β) να αναφέρετε βιωματικούς τρόπους που μπορούν να καλλιεργήσουν το ενδιαφέρον σας για το ιστορικό παρελθόν. Το κείμενό σας να έχει τη μορφή άρθρου που θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας. (350-400 λέξεις)

Μονάδες 30

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Θέμα Α

- A1.** Στο απόσπασμα παρουσιάζονται οφέλη της ιστοριογνωσίας. Αναλυτικότερα, χάρη στην ιστορική γνώση γίνεται κατανοητό ότι σύγχρονοι θεσμοί, γλωσσικοί ή αξιακοί κώδικες και απόψεις καθορίζονται από επιδράσεις παρελθοντικών γεγονότων, αφού πολλά στοιχεία πολιτιστικού και κοινωνικού βίου εδράζονται σε προγενέστερους τρόπους ζωής, αυτούς των προγόνων. Επιπλέον, η μελέτη στοιχείων του παρελθόντος συμβάλλει στη βαθύτερη κατανόηση του παρόντος και στην κατάκτηση γνώσης για τον εαυτό και το σύνολο. Εντέλει, κατά τον συγγραφέα, η ιστορική γνώση, βοηθά τα άτομα να μην επαναλαμβάνουν σφάλματα του παρελθόντος, αξιοποιώντας προηγούμενη εμπειρία, και να πορεύονται ορθά στο μέλλον.

Θέμα Β

- B1.**
- α. Λάθος.
 - β. Λάθος.
 - γ. Σωστό.
 - δ. Σωστό.
 - ε. Σωστό.
- B2.**
- α. Ο τίτλος του κειμένου 1 **Γιατί να μαθαίνουμε ιστορία;** έχει τη μορφή ερώτησης [ή και ρητορικής ερώτησης, σύμφωνα με τις επίσημες απαντήσεις της Κεντρικής Επιτροπής Εξετάσεων], η οποία έχει την εξής επικοινωνιακή λειτουργία:
- λειτουργεί ως έναυσμα για τον ίδιο τον συγγραφέα, ώστε να αναπτύξει την επιχειρηματολογία του και να αναλύσει το θέμα του.
 - προσδίδει αμεσότητα, ζωντάνια και παραστατικότητα στον λόγο.
 - προβληματίζει τον αναγνώστη για τα γραφόμενα, αφού γίνεται έκδηλη η πρόθεσή του να ανοίξει διάλογο και να απευθυνθεί άμεσα σε αυτόν.
 - εμπλέκει τον αναγνώστη συναισθηματικά στα γραφόμενα, καθώς αποτελεί ένα ερώτημα το οποίο συχνά απευθύνουν πολλοί άνθρωποι στον εαυτό τους ή στους καθηγητές Ιστορίας, επειδή τους απασχολεί – σχεδόν τους «βασανίζει» – ιδιαίτερα.
- Επίσης, ο τίτλος είναι σύντομος και ρηματικός. Ειδικότερα, χρησιμοποιείται το **α' πληθυντικό πρόσωπο και η Υποτακτική Έγκλιση** (να μαθαίνουμε), για να αναδειχθεί η συλλογικότητα της ευθύνης για την κατάκτηση της ιστοριογνωσίας.

β. Στο τέλος της πρώτης παραγράφου του Κειμένου 1 ο συγγραφέας παραθέτει αυτούσια τα λόγια των φοιτητών του: «Γιατί, κύριε, να πρέπει ... μέλλον». Με αυτόν τον τρόπο προσδίδεται αληθοφάνεια στο κείμενο, καθώς μεταφέρονται τα ακριβή λόγια των φοιτητών. Παράλληλα, το ύφος καθίσταται ζωντανό, παραστατικό, προφορικό και άμεσο.

B3. Τρεις γλωσσικές επιλογές με τις οποίες η Κική Δημουλά προσπαθεί να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη σχετικά με τον ρόλο που διαδραματίζει η επέτειος στη διατήρηση της μνήμης είναι οι εξής:

1) Σχήματα Λόγου: Χρησιμοποιούνται κυρίως τα εξής:

α) Μεταφορά (επιστρέφουν οι γονείς μας, η επέτειος διαπνέεται από βαθύ πατριωτισμό κ.λπ.).

Όταν η γλώσσα χρησιμοποιείται μεταφορικά, προσδίδονται συναισθηματικές αποχρώσεις και υποβλητικότητα στον λόγο. Με τη μεταφορά το μήνυμα παρέχει στον δέκτη αισθητική απόλαυση και όχι πληροφόρηση. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Κική Δημουλά, με τον, αναμφισβήτητο, εντυπωσιακό μεταφορικό λόγο, προβάλλει τη σημασία της επετείου στη διατήρηση της μνήμης και τη σύνδεση που επιτυγχάνει ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν. Τέλος, η μεταφορική χρήση της γλώσσας προσδίδει ζωντάνια και παραστατικότητα στον λόγο, εξάπτοντας τη φαντασία και προσελκύνοντας το ενδιαφέρον του δέκτη.

β) Προσωποποίηση (Παρελαύνουν οι Θερμοπύλες, (Η επέτειος) τιμά τους ήρωες, συντονίζει τον ηρωισμό με το βηματισμό της σημαίας).

Στα συγκεκριμένα παραδείγματα, προσωποποιούνται στο πρώτο οι Θερμοπύλες, στο δεύτερο η επέτειος και στο τρίτο η επέτειος με την σημαία. Όλα τα παραπάνω στοιχεία παρουσιάζονται με ανθρώπινα χαρακτηριστικά, ως άτομα να αποδίδουν τιμές στους ήρωες και να συμμετέχουν σε εορταστικές εκδηλώσεις μνήμης τους. Η επιλογή αυτή θέλει να δείξει την σχέση που έχει η επέτειος με το παρελθόν που τιμά τους ήρωες και δείχνει τα πατριωτικά της φρονήματα, όπως θα έκανε ένας άνθρωπος που θα συμμετείχε σε τέτοιου είδους εκδηλώσεις.

2) Χρήση σημείων στίξης (αυτές κι αν δε θέλουν να ξεχαστούν...)

Με τη χρήση των **αποσιωπητικών** αναδεικνύεται η ελαφρά ειρωνική διάθεση και ο προβληματισμός της Δημουλά για το γεγονός ότι οι απώλειες, παρόλο που είναι φορτισμένες αρνητικά, δεν βγαίνουν εύκολα από τη μνήμη μας.

3) Ασύνδετο σχήμα (Τιμά τους ήρωες ... Θερμοπύλες): Με τη χρήση του ασύνδετου σχήματος **προσδίδεται ζωντάνια και παραστατικότητα στον λόγο, χάρη στον γοργό ρυθμό που δίνεται στην ανάγνωση και τονίζονται οι πολλές διαστάσεις του εορτασμού των επετείων και η σχέση τους με το πατριωτικό φρόνημα των ανθρώπων.**

Θέμα Γ

Γ1. Το κείμενο πραγματεύεται τη συναισθηματική αξία που έχουν για τους ανθρώπους καθημερινά αντικείμενα, που είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με τις αναμνήσεις τους. Αναλυτικότερα, η αφηγήτρια ανακαλύπτει κατά λάθος ένα παλιό ταγάρι, που για τη μητέρα της δεν είχε καμία αξία, αν και κάποτε το χρησιμοποιούσε καθημερινά. Μάλιστα, η μητέρα αδιαφορεί για το παλιό άχρηστο, κατ' αυτήν, αντικείμενο, όπως δηλώνουν οι **μεταφορές** (καταχωνιασμένο σε μια παλιά κασέλα, ήθελε να το ξεφορτωθεί). Η αφηγήτρια, όμως, δεν αποθαρρύνεται από την αδιαφορία της μητέρας της και αποφασίζει να δείξει το ταγάρι στη γιαγιά της, η οποία ανακαλεί στιγμές του παρελθόντος, που σχετίζονταν με το αντικείμενο αυτό, αφού το είχε κατασκευάσει η δική της μητέρα και το είχε χρησιμοποιήσει πολλάκις η ίδια. Βέβαια, λόγω ηλικίας η συγκίνησή είναι ήπια, όπως πιστοποιεί το λακωνικό σχόλιό της («πράγματα για μια ζωή»), που η αφηγήτρια παραθέτει σε **ευθύ λόγο**. Από τις αναφορές των δύο προσώπων στο αντικείμενο γίνεται κατανοητό πως αυτό συμβόλιζε τη φροντίδα των μητέρων της οικογένειας για τα παιδιά τους, τη βαθιά ανάγκη τους να τους χαρίσουν κάτι που θα εξυπηρετούσε καθημερινές ανάγκες, αλλά και θα τους θύμιζε τη μεγάλη αγάπη που τρέφουν για αυτά. Εξάλλου, είναι γνωστό ότι οι γονείς πάντα δωρίζουν κάποιο αντικείμενο στα παιδιά τους, που μπορεί να μην έχει σημαντική υλική αξία, αλλά έχει μεγάλη συναισθηματική αξία. Επομένως, το ταγάρι, λέξη που **επαναλαμβάνεται** σε αρκετά σημεία του κειμένου (την ιστορία του ταγαριού, της έδειξα το ταγάρι, ήδη το ταγάρι είχε χρησιμοποιηθεί), αποτελεί **σύμβολο** μητρικής αγάπης και στοργής.

Αν ήμουν εγώ στη θέση της αφηγήτριας, θα κρατούσα το ταγάρι χωρίς δεύτερη σκέψη. Θα ήθελα να έχω στην κατοχή μου κάτι που να μου θυμίζει τα αγαπημένα μου πρόσωπα, ιδίως όταν αυτά φύγουν από τη ζωή. Εξάλλου, έχω τέτοια αντικείμενα στο σπίτι, τα οποία οι γονείς μου και εγώ ονομάζουμε «αναμνηστικά» και διαφυλάσσουμε με ευλάβεια, για να μην αλλοιωθούν και φθαρούν ανεπανόρθωτα από το πέρασμα του χρόνου.

Θέμα Δ

Δ1. **Επικοινωνιακό πλαίσιο:** άρθρο στην ιστοσελίδα του σχολείου.

Ρηματικά πρόσωπα: α' ενικό – πληθυντικό, γ' ενικό – πληθυντικό.

Τίτλος: «Ιστορική μελέτη και γνώση: πυξίδα για το μέλλον»

Πρόλογος: Αφορμή η ανάλυση των δύο κειμένων στο μάθημα της Ιστορίας και η συζήτηση που επακολούθησε στην τάξη. Αναφορά στην έμφαση που

έδωσε ο καθηγητής στην άποψη που διατύπωσε ο συγγραφέας του κειμένου 1 και η οποία δίνεται στην εκφώνηση. Έκφραση ανησυχίας για την υποβάθμιση του μαθήματος της Ιστορίας στο ελληνικό σχολείο και για τη γενικότερη αδιαφορία που κυριαρχεί στην ελληνική κοινωνία για την ιστορική γνώση. Διατύπωση της άποψης ότι οι νέοι, αν συνειδητοποιήσουν την αξία της ιστορικής γνώσης, θα μπορέσουν να προσεγγίσουν ξανά το μάθημα αυτό βιωματικά και με ενδιαφέρον.

Κύριο μέρος

1ο ερώτημα:

- Ιστορική γνώση: βοηθά τους ανθρώπους να κατανοήσουν σύγχρονα φαινόμενα, συνδέοντας τα με γεγονότα του παρελθόντος. Συνειδητοποιούν έτσι ότι γεγονότα που επηρεάζουν σήμερα τη ζωή τους αποτελούν αποτέλεσμα ή συνέχεια ή εξέλιξη παρελθοντικών γεγονότων. Για παράδειγμα, φαινόμενα πόλωσης στην πολιτική ζωή και, γενικότερα, την ελληνική κοινωνία μπορούν να εξηγηθούν καλύτερα, αν ανατρέξουμε σε ιστορικά γεγονότα του Εμφυλίου πολέμου.
- Ιστορική γνώση: Καλλιεργείται η εθνική συνείδηση των ατόμων, αφού αυτά εντοπίζουν γεγονότα και στοιχεία που αποδεικνύουν τη συνέχεια του έθνους, που τους ενώνουν, που αποτελούν συνεκτικό δεσμό. Εντείνεται, λοιπόν, το πατριωτικό τους φρόνημα και νιώθουν ηθική υποχρέωση να διατηρήσουν τα εθνικά στοιχεία και να συνεχίσουν το αξιολόγο έργο των προγόνων τους.
- Ιστορική γνώση: όξυνση της κριτικής ικανότητας των νέων, καθώς, για να καταλήξουμε σε ορθά συμπεράσματα και σωστή αξιολόγηση των γεγονότων του παρελθόντος, πρέπει να μελετήσουμε και να συγκρίνουμε πολλές πηγές και ιστορικά συγγράμματα.
- Η γνώση της παγκόσμιας ιστορίας βοηθά τα άτομα να κατανοήσουν ότι η πρόοδος επέρχεται με τη συνδρομή όλων των λαών, ότι εδράζεται στη συνεργασία και την ενότητα των λαών. Έτσι, ο μελετητής της ιστορίας αποβάλλει ακραίες και επικίνδυνες ρατσιστικές και εθνικιστικές αντιλήψεις και εμφορείται από πνεύμα διεθνισμού.
- Η μελέτη της ιστορίας ανοίγει και άλλα πεδία μελέτης. Για να κατανοήσει και να ερμηνεύσει κανείς ορθά τα ιστορικά γεγονότα και φαινόμενα, ανατρέχει σε πολλά άλλα βιβλία για την τέχνη, την πολιτική φιλοσοφία, τη λογοτεχνία κ.λπ., με αποτέλεσμα να αποκτά σφαιρική παιδεία, ευρύτατη γνώση και πολυεπίπεδη σκέψη.
- Η ιστορική γνώση «διασώζει το άτομο» από την παραπληροφόρηση, τη χειραγωγή και την ετεροκατεύθυνση. Είναι γνωστό ότι τα τελευταία χρόνια σε πολλές χώρες της Ευρώπης ακροδεξιά πολιτικά μορφώματα με αντιδημοκρατική ιδεολογία προσπάθησαν να παραχαράξουν την ιστορική αλήθεια, για να αποκτήσουν πολιτική δύναμη. Η ιστοριογνωσία αποτελεί «ανάχωμα» σε αυτήν την προσπάθεια ιστορικής καπηλείας και

εκμετάλλευσης, στην υφαρπαγή της ψήφου του πολίτη με δόλια μέσα και, εντέλει, στην υπονόμευση της δημοκρατίας.

2ο ερώτημα

- Επισκέψεις σε μνημεία, μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους => ο νέος θα έρθει σε επαφή με τους χώρους στους οποίους διαδραματίστηκαν σημαντικά ιστορικά γεγονότα και θα νιώσει το δέος που γεννά η επαφή με έργα τέχνης ή αντικείμενα αρχαιοτάτων ή και νεότερων εποχών, που διασώζονται ακόμη και σήμερα.
- Παρακολούθηση αξιόλογων ιστορικών ντοκιμαντέρ στην τηλεόραση και στο διαδίκτυο. Παρακολούθηση «ταινιών εποχής», που αναπαριστούν με αξιοπιστία ιστορικά γεγονότα του παρελθόντος. Αγορά και ανάγνωση ιστορικών συγγραμμάτων ή λογοτεχνικών βιβλίων με ιστορική θεματολογία.
- Συμμετοχή σε ομίλους ιστοριογνωσίας. Σε πολλά πνευματικά κέντρα δήμων λειτουργούν σχετικοί όμιλοι και διοργανώνουν διαλέξεις και συζητήσεις με ιστορικά θέματα. Οι νέοι μπορούν να εγγραφούν στους ομίλους και να παρακολουθήσουν τις σχετικές εκδηλώσεις.
- Οι νέοι μπορούν να αναλαμβάνουν εργασίες στο πλαίσιο του μαθήματος της Ιστορίας ή της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας. Έτσι, θα έρχονται σε επαφή με τις πηγές, τις μαρτυρίες των προσώπων και με πολλά ιστορικά συγγράμματα. Συνεπώς, θα εμπλουτίζουν τη γνώση τους για τα ιστορικά γεγονότα.
- Αποκατάσταση της επαφής με τα ηλικιωμένα μέλη της οικογένειας. Αν οι νέοι επιδείξουν ενδιαφέρον για τις αφηγήσεις των γεροντότερων, που υπήρξαν μάρτυρες ή συμμετείχαν σε σημαντικά ιστορικά γεγονότα, θα αποκομίσουν πολυτιμότες γνώσεις για αυτά.

Επίλογος: Η μελέτη της Ιστορίας δεν είναι «πάρεργο». Δεν μπορεί να αποτελέσει μια δευτερεύουσα ασχολία των νέων ή μια καταναγκαστική δραστηριότητα που επιβάλλεται από το σχολείο. Είναι απαραίτητο εμείς οι νέοι να κατανοήσουμε τη βαθιά αξία και τα σημαντικά οφέλη της ιστοριογνωσίας, ώστε να εντάξουμε στην καθημερινότητά μας την ιστορική μελέτη και να της αποδώσουμε την αξία που της αρμόζει.